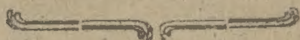
ZASADY
DO
POPRAWY FORMY RZĄDU
NA
SESSYI SEYMOWEY
DNIA 23. DECEMBRA 1789. ROKU.

Jednomyślnością uchwalone.

1mo. Z Istotnych powinności, które ma Rzplta zabespieczenia stanowi Szlacheckiemu wolności; zachowywania między Osobami tegoż stanu nayzupełnieyszey równości, i obwarowaia Prawa własności każdego mieszkańca, oraz rozciągnienia na wszystkich ogułem rządowey opieki, wypływaią następuiące władze i prawa, Rzpltey właściwe. *1mo.* Prawo i władza czynienia ustaw, i niepodlegania żadnym innym, jeno tym, któ-

 re

re ſama Rzplta ſtanowi. *2do.* Zawierania z Zagranicznemi Mocarſtwy Traktatów Pokoiu i ſprzymierzenia, tudzież wydawania Woyny. *3tio.* Roztrząſania czynow Straży i Magiſtratur publicznych, ktòre z urzędowania ſwego Rzpltey ſprawować ſię powinny. *4to.* Obierania Kròla Religii Rzymſkiey Kotolickyie. *5to* Obierania do Magiſtratur i Urzędow publicznych, ktòre dotąd ſą elekcyine, i tych, które w przyſzłym Rządu opiſie za elekcyine uznane będą. Co wſzyſtko Rzplta w ſkładzie wolnym i Republikańtſkim czynić mocna ieſt.

2do. Prawa i władze ſobie właściwe, Rzplta ſprawuie na Seymach i Seymikach, na ktòrych Szlachta, podług dalſzego opiſu Rządu, maiąca poſseſſye, i ich Synowie, *activitate gaudebunt.* Na Seymikach przed Seymowych, ta Szlachta obierać Poſłow, i przepiſywać im w prawodawczym względzie Inſtrukcye, tudzież *deſideria* wſzelkie, *reſpective* Woiewòdztw,

Ziem,

Ziem, i Powiatów, moc ma, z obowiązkiem dla Posłow zdania sprawy z Poselstwa swego na Seymikach Relacyinych. A Krol, Senat, i Ministerium należeć do Seymu będą sposobem opisać się maiącym.

5tio. Zeby zaś władza Rzpltey tym sposobem Seymom poruczona, do baczenia i czynienia gotowa być mogła, Seymy odtąd w przeciągu dwòletnim zawsze gotowe będą, to iest: po upłynionym czasie, który do ordynaryiney czynności Seymowey wyznaczony będzie, Posłowie na Seymiki Relacyine powròcą, dla zdania sprawy z Poselstwa swego, na których, ciż Posłowie, od dalszego Posłowania wymòwić się, potwierdzeni przez *Laudum*, lub odmienieni być mogą, z władzą naywyższą Seymową do extraordynaryinych tylko Rzpltey potrzeb, i przypadków. Takowy zaś Seym, zawsze gotowy zwoływanym być może, i powinien, obrządkiem przepisać się maiącym, a to w przy-

 padkach

padkach: *1mo.* Gwałtowney potrzeby, do Prawa Narodów ściągaiącey się, a szczególniey w przypadku Woyny ościenney.

2do. Wewnętrznego zamieszania, Rewolucyą Kraiu, lub kollizyami znacznemi między Magistraturami grążącego. *3tio.* W widocznym powszechnego głodu niebespieczeństwie. *4to.* W osierociałym stanie Oyczyzny przez śmierć Króla, lub niebespieczney Jego choroby. A w przypadku śmierci Króla, zastępuiąc mieysce Seymów Konwokacyinych, bez mocy prawodawczey, i nie wdaiąc się żadnym sposobem w moc, dla Seymów Elekcyinych zachowawaną. Wszelkie wyroki tak zwołanego Seymu Stanowić nie mogą, iak tylko w przypadkach wyszczegulnionych, do których zwołane będą, a wszystkie wchodzić nie maią *in Volumen* Praw Cywilnych, Kryminalnych i polítycznych, ale pod tytułem uchwał naywyższey władzy Seymowey

mowey, do posłuszeństwa tak Urzędy wszelkie, iako i Obywatelów obowiązywać będą, pòkiby ie wola Rzpltey na następnych Seymach nieuchyliła; a powydarzonym każdym zwołaniu gotowego Seymu, Posłowie na Seymikach Relacyinych Obywatelom Relacyą uczynić, i z swych czynności zdawać sprawę będą powinni. na których ciż Posłowie, zawymowieniem się lub wolą Obywatelów, potwierdzeni lub odmienieni być mogą.

4to. Wola Rzpltey co do Prawodawstwa władzy Seymuiącey poruczona, podług gatunku materyi iednomyślnością, lub ròżną większością okazywać się będzie. W materyach Praw tylko Kardynalnych powinna być iednomyślność Instrukcyi.

5to. Co do materyi dozoru, i odbierania sprawy tak od Straży, iako i od wszelkich Kommissyi Rzeczypospolitey, do obierania Straży, Sędziow Seymowych, i innych Magistratur zachować się w tey mierze

winni

winni Seymuiący podług przepisać się maiących ustaw w przyszłey Konstytucyi. Względem zaś zawierania z Zagranicznemi Traktatów. Pokoiu i sprzymierzenia, tudzież wydawania Woyny, trzy czwarte części wotow na Seymie, stanowić maią.

6to. Rzplta w ròwney kładąc wadze tak dobroć Praw, iako i wykonanie onych, oprócz władzy Sądowey Trybunałom i Sądom zwyczaynym poruczoney, oprócz Kommissyi Woiewódzkich porządkowych, oprócz udzielnych Kommissyi Rzpltey, dla naywyższego iednostaynego i ogòlnego dozoru, tudzież Exekucyi tak względem Kraiowych potrzeb, iako i Praw Narodow, składa w Ręku Króla, iako głowy Narodu, i Straży przy Nim naywyższey tę pierwszą rządową opiekę, a w niey Osoby Straż przy Królu składaiące zdawać Seymowi sprawę, niewchodząc same w skład Seymu będą.

7mo.

7mo. Z obowiązku Magiſtratur i Urzędòw Exekucyinych odpowiadania Rzplcie z postępkow ſwoich Urzędowych, wypływa potrzeba nietylko rozeznawania, ale gdzieby ſię w czynie przeſtępſtwo okazało, onegoż ukarania. A że od władzy Prawodawczey oddzielna powinna być ſądowa, Sąd Seymowy zachowany będzie, z opiſem wſzelakich ſpraw iakie do niego należeć maią, tudzież z opiſem poſtępowania prawnego.

8vo. Podług tych prawideł założywſzy oſnowę, i fundamenta Konſtytucyi, nayuroczyściey warowanym zoſtanie, iż odtąd nie będzie, ani mieyſca, ani wolności, żaden Seym pod Konfederacyą ſkładać, a tym bardziey iakiegożkolwiek Imienia prawa, i uſtawy pod związkiem Konfederacyi ſtanowić, które gdyby przez gwałt, lub przemoc iaką kiedykolwiek wypadły, nigdy ważne, i obowiązuiące Naròd, nie będą.

